

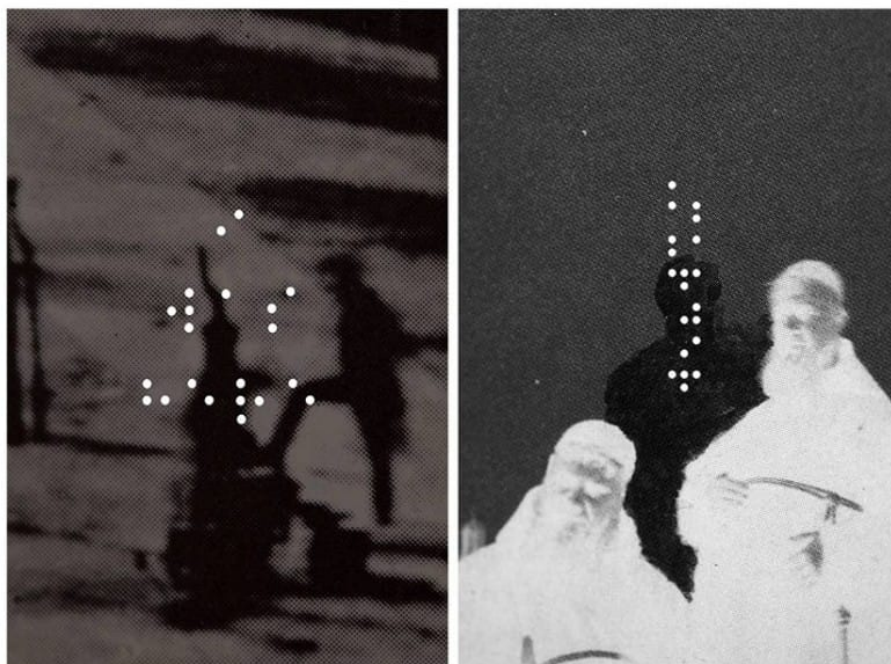
ערב רב

שני ורנר | ביקורת | 11/05/2016

היינו פה?

"כקריצה פרדוקסלית מטביע אהרונוביץ' על הדימוי נורות בוקות הכותבות בכתב ברייל את המלים 'הייתי פה'. רק עיוורים יוכלו לזהות את תצרף הנורות, ואילו התצלום נותר עלום עבורם. אנו הרואים נסונוור מהנורות ונתעוור לרגע בעצמנו; לולאה אינסופית החושפת את הצילום במערומיו". שני ורנר על תערוכתו של בועז אהרונוביץ', "נקודה כחולה חיוורת"

ציוץ

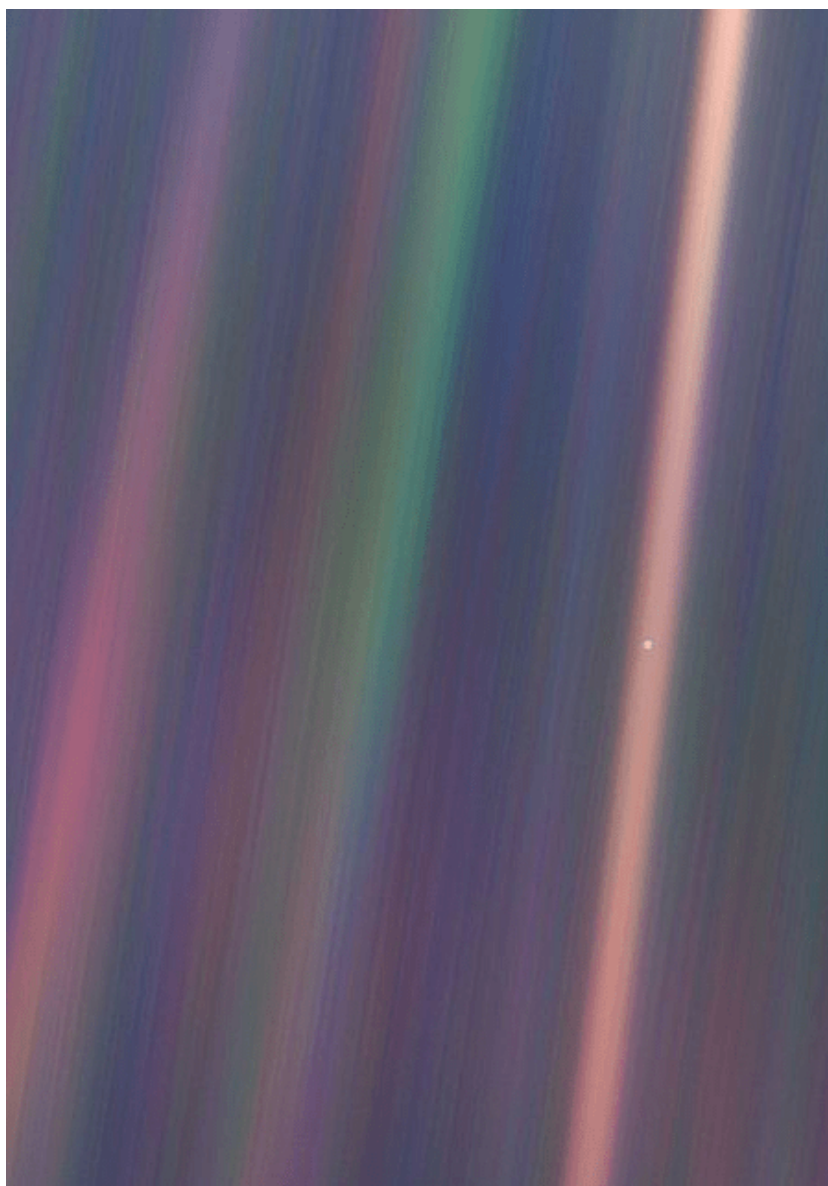

בועז אהרונוביץ', אדם הראשון/רצח מספר אחת, 2015

ה עוקבים אחר שדה הצילום העכשווי בארץ יוכלו לזהות מגמה בולטת: צלמים העוסקים בטיבו ובמעמדו של הצילום העכשווי. תצלום ללא מצלמה, תצלומים המאיינים את חשיפת האירוע ההיסטורי העומד מאחוריהם, כלומר שוללים את ה"אמת" הגלומה במדיום, תצלומים מנוכסים, תצלומים שהומצאו בתוכנת הדמיה ממוחשבת, סריקות שמקוטלגות כתצלום ותצלומים שהופכים לאובייקטים תלת-ממדיים; שיטות שונות ומשונות המאתגרות את תכונותיו הקמאיות של המדיום במטרה להוכיח את אין-אוננו הנוכחי ולהכריז (אם כי מעט באיחור) על מותו.

תערוכתו של בועז אהרונוביץ', המוצגת בימים אלה במוזיאון תל-אביב לאמנות, מגיחה אף היא מאותה נקודת מוצא עגומה. ואולם, היא אינה פועלת כאנליזה קרה שבוחנת גווייה, אלא כמעין ביוגרפיה לירית או הספד שמצליח לא רק לשמר את הנפח, החומריות והחום הגלומים במדיום, אלא גם לסמן לו דרך אפשרית לחיים עכשוויים.

בועז אהרונוביץ', נקודה כחולה חיוורת, 2015

שמה של התערוכה, "נקודה כחולה חיוורת", לקוח מתצלום שבוצע מהגשושית וויאג'ר 1 בשנת 1990, ובו נראה כדור הארץ מהמרחק הגדול ביותר שבו צולם אי-פעם. שם התערוכה מסמן את נקודות הגבול הראשונות. אותה יומרה – לצלם את עצמנו ממרחק כה רב ומשוכלל – היא גם הכישלון, שכן כדור הארץ נראה כה חיוור וחסר משמעות, עד שלא נוכל ללמוד עליו דבר בזכות התצלום. כזה הוא הצילום ברוב המקרים: כלי שרת כדי לומר "אנחנו יכולים" ו"הנה אנחנו".

נקודת מוצא נוספת של התערוכה היא הדיפטיך "אדם הראשון" ו"רצח מספר אחת", הבולט במרכזו של חלל התצוגה. אהרונוביץ' בחר שני תצלומים היסטוריים. האחד הוא צילומו של דאגר, שצולם מחלון חדרו בשנת 1838. דאגר צילם את שדרות העיר, וכיוון שזמן החשיפה היה ארוך כל-כך, האדם היחיד שהונצח בתצלום היה הגבר שישב כל עת הצילום בזמן שציחצחו את נעליו. השני הוא התצלום הראשון שבו נמחקה דמותו של אדם; שיטת המחיקה אינה מוצלחת דיה, ואנו עדים להד דמותו של האיש שנמחק. סיבות המחיקה, אסתטיות או מוראליות, אינן חשובות כמו האקט עצמו: החלטתו של הצלם שאדם אחד אינו ראוי להופיע בתצלום. הראשון שהונצח והראשון שנמחק – שני קצוות המסמנים את ערגתו הראשונה ואת זו המאוחרת של הצילום.

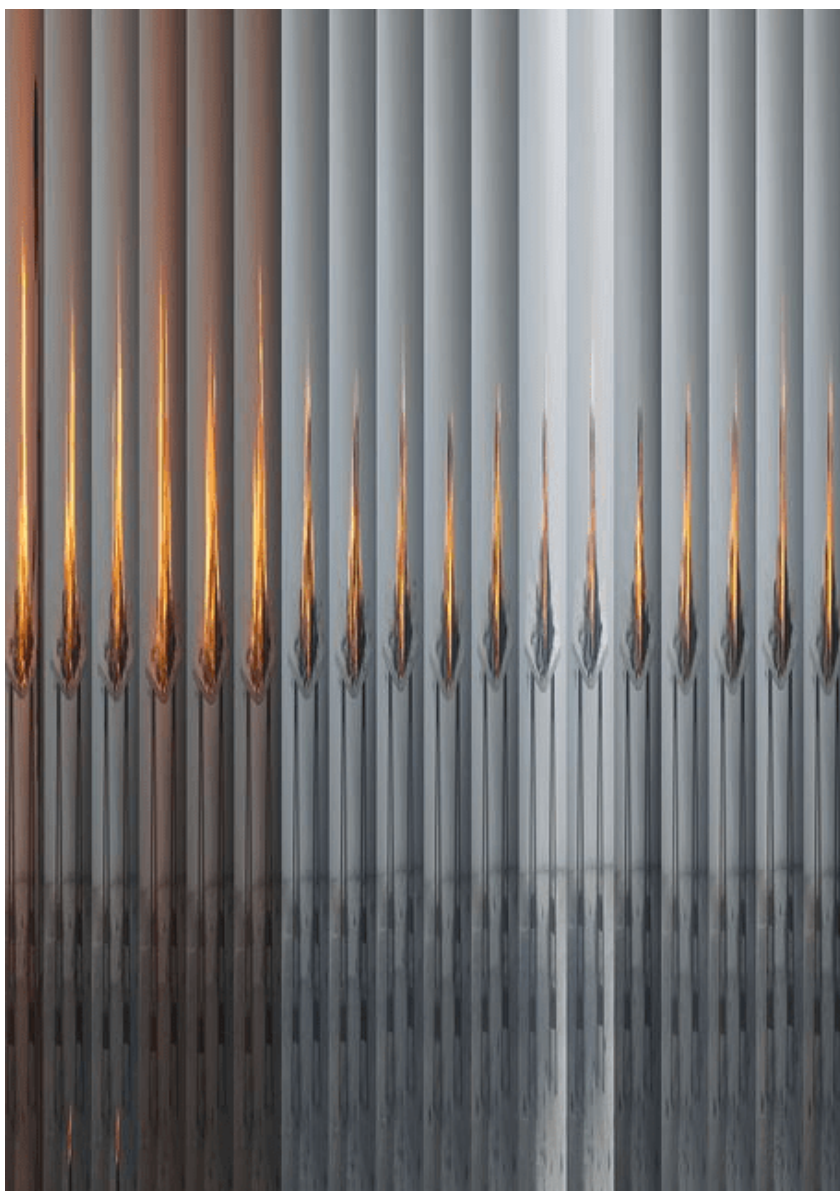
באחד הטקסטים המכוננים והבלתי נשכחים שלו על אודות הצילום, ב"מחשבות על צילום" (1980), קבע התיאורטיקן רולאן בארת כי הנחת היסוד של המדיום היא העובדה שהוא מצביע על אירוע אמת. בראותנו צילום נוכל לומר: "זה היה". בהציבו את שני הדימויים האלה יחד שואל אהרונוביץ' על השגה זו. מה בנוגע לכל האנשים שחצו את שדרות פריז בבוקר ההוא ולא הספיקו להיצרב על הפילם, ומה באשר לאיש שנמחק, האם לא "היו"? יתרה מכך, כקריצה פרדוקסלית מטביע אהרונוביץ' על הדימוי נורות בוהקות הכותבות בכתב ברייל את המלים "הייתי פה". רק עיוורים יוכלו לזהות את תצרף הנורות, ואילו התצלום נותר עלום בעבורם. אנו הרואים נסנוור מהנורות ונתעוור לרגע בעצמנו; לולאה אינסופית החושפת את הצילום במערומיו, שהרי כל צילום הוא הקפאה של מבט של צלם אחד, ואילו הוא – ברגע הלחיצה על הכפתור (סגירת הצמצם, אם תרצו) – מתעוור.

רמז לעיוורון נוסף טמון בעבודה קטנת ממדים שבה מופיע תאריך – קיצור החודש באותיות לועזיות וספרות היום והשנה, הכתובים בלבן על רקע שחור. עבודה זו מרפררת לאמן הקונספטואלי היפני און קווארה, שיצר סדרת ציורים דומים. כל תאריך העיד על יום בחייו של קווארה, אך מלבד ציון הזמן אין עדות נוספת

לאירוועי אותו היום. ציורו של קווארה כמוהו כתצלום על-פי בארת, או נקודה כחלחלה בפריים; זה היה, הייתי פה – עדות אילמת וסתומה לחייו של אדם. שוב, במחווה צינית בוחר אהרונוביץ' לתעד את היום שלפני לידתו. היום היחיד בחייו שבו לא ראה כנראה דבר, ובעצם אולי אף "לא היה".

אך כאמור, לא על הכישלון לבדו תידון התערוכה, כי אם גם על יכולתו עדיין – בעידן הריטוש והציניות והאשליה – אולי לא למסור אמת, אך בכל זאת להיות רלבנטי. למשל בתצלום שחור כמעט לחלוטין שמתחבא על רקע הקיר השחור אף הוא. במבט ממושך, כבמטפחתה של ורוניקה שהנציחה את קלסתרן של ישו בכתמי זיעתו, תעלה לפתע מתוך החשכה דמותה של אשה עירומה; לא אחת, כי אם 99 נשים עירומות עמדו מול עדשתו של אהרונוביץ', ודמות כולן, זו על גבי זו, מורכבת יחד בחלקים הנמחקים ומודגשים לסירוגין. הנה כי כן, הפעולה הדיגיטלית המעוותת, המנכרת, האלימה ביותר שיודע הצילום העכשווי לעשות, הופכת לפיוט חושני.

בועז אהרונוביץ', 2015 (detail), The Unwanted

כן, הצילום מת. כל התכונות המולדות שלו אבדו מזמן בחסות ההתפתחות הדיגיטלית. כבר לא נוכל להאמין לו, כבר אין בו עדות למציאות, והכול טריק אחד גדול. אך האם לא התפתחו בני-האדם אף הם בהתאמה? שהרי מעטים עוד מאמינים לצילום "בעיניים עיוורות", הטריק חשוף, כולם יודעים. כברת דרך ארוכה עשה הצילום, וכל עוד האיכות התיעודית שלו נשמרה, היה לו קשה להוכיח את עצמו כמדיום אמנותי. מותה של זו מכניסה סוף-סוף את הצילום להיכלי המוזיאון, ללא ספק, ללא תירוצים. כך, תערוכתו של אהרונוביץ' היא כמשב רוח מרענן שמצביע על עירומו של המלך, אך בה בעת עוד זוכר לו את חסד נעוריו ואת ימי תהילתו. אהרונוביץ' מעז לדבר על הצילום מתוך מבט עכשווי אמיתי, השואל גם מה היה הדבר וגם מהו ההמשך הראוי למסורתו.

בועז אהרונוביץ', "נקודה כחולה חיוורת", אוצרת: אורית בולגרו. מוזיאון תל-אביב לאמנות, עד 28.5.16

שני ורנר היא מדריכת אמנות ובעלת הבלוג Talking Art

אורית בולגרו | בועז אהרונוביץ' | מוזיאון תל אביב | צילום | שני ורנר

ציוץ

0 תגובות

הוסף/הוסיפי תגובה...

פלאגין התגובות של פייסבוק

כתיבת תגובה

האימייל לא יוצג באתר. שדות החובה מסומנים *

התגובה שלך

שם *

אימייל *

אתר

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)